

Wartecki A.
doktor, profesor,
Jermacz J. W.
doktor, profesor

Wielkopolska Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna
w Środzie Wielkopolskiej
Środa Wielkopolska, Polska

**PRÓBA EGZEMPLIFIKACJI PRZEDMIOTU BADAŃ
DOTYCZĄCEGO WYBRANYCH KRYTERIÓW OCENY STOPNIA
REALIZACJI PLANU FINANSOWEGO PRZEDSIĘBIORSTWA (NA
PRZYKŁADZIE PRZEDSIĘBIORSTWA GOSPODARKI
KOMUNALNEJ W ŚREMIE SPÓŁKA Z O. O.)**

**1. Wprowadzenie do planowania finansowego przedsiębiorstwa –
ujęcie teoretyczne.**

Planowanie finansowe [Machała 2014] określa sposoby osiągnięcia celów przedsiębiorstwa zgodnie z przyjętą do realizacji strategią, której celem strategicznym jest zwiększenie wartości rynkowej kapitału własnego jej właścicieli. W związku z tym plan finansowy będzie zestawieniem czynności, które należy wykonać aby ten cel osiągnąć [cyt. za Machała 2014]. Planowanie finansowe niesie z sobą wiele korzyści. Z jednej strony umożliwia firmie rozpoznanie z jakich funduszy może korzystać, aby zrealizować zamierzenia w sferze rzeczowej oraz dostarcza informacji o przypuszczalnych kosztach tych operacji. Z drugiej strony pozwala na analizę wpływu alternatywnych działań na wynik finansowy firmy, procesy decyzyjne uzależnia więc od kryteriów finansowych.

Planowanie finansowe jest więc procesem, w którym:

- a) analizuje się zależności i związki pomiędzy finansowymi i rzeczowymi aspektami planowanych działań,
- b) ogranicza się niepewność poprzez analizowanie jak terażniejsze decyzje wpłyną na przyszłą sytuację w firmie,
- c) wybiera się możliwie najlepsze warianty działań,
- d) kontroluje się przebieg procesów gospodarczych oraz bada stopień realizacji planowanych efektów [cyt. za Machała 2014].

Nadrzędnym celem działalności przedsiębiorstwa, za jakie teoria finansów [Brealey i Myers 2009] uznaje dążenie do maksymalizacji wartości dla właścicieli bądź interesariuszy i utrzymanie płynności finansowej, są celami finansowymi określanymi wartościowo.

Planowanie finansowe [Sieniicka 2008] jest procesem zarządczym, który pozwala w najbardziej efektywny sposób wykorzystać środki pieniężne będące w dyspozycji firmy. Umożliwia podejmowanie właścicielom i kadrc

zarządzającej przedsiębiorstwa właściwych decyzji w zakresie produkcji, sprzedaży, finansów i inwestycji poprzez zarządzanie kosztami, sprzedażą, zyskiem, zapasami, należnościami i gospodarką pieniężną. Plan finansowy polega na prognozowaniu przyszłych wyników finansowych i związanych z nimi potrzeb kapitałowych przedsiębiorstwa [Franc-Dąbrowska i Zbrowska 2002]. Wśród najczęściej występujących wariantów planów możemy wyróżnić: optymistyczny, realistyczny i oszczędnościowy.

Zakres planu [cyt. za Siennicka 2008] finansowego można podzielić na: przedmiotowy (czego dotyczy), podmiotowy (kogo dotyczy), czasowy (jakiego okresu dotyczy), przestrzenny (jakich obszarów dotyczy).

2. Metodologiczne aspekty badań naukowych.

Przedmiotem badań stanowi wybrany podmiot gospodarczy – Przedsiębiorstw Gospodarki Komunalnej w Śremie Sp. z o. o., specjalizujący się w usługach komunalnych.

Celem badań jest próba przedstawienia egzemplifikacji przedmiotu badań dotyczącego wybranych kryteriów oceny stopnia realizacji planu finansowego badanego przedsiębiorstwa.

3. Charakterystyka przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Śremie Sp. z o.o. jest spółką prawa handlowego, powstałą z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego 28 czerwca 1996 r. Przedmiotem działalności przedsiębiorstwa jest działalność usługowa oraz produkcyjna. w zakresie: wywozu i unieszkodliwiania nieczystości stałych i płynnych oraz utrzymywania porządku i czystości, utrzymywania zieleni, remontów dróg, itp.

4. W ramach założonego procesu badawczego analizą objęto: przychody, koszty oraz wynik finansowy, Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Śremie Sp. z o.o. Efekty prowadzonych badań zawarte zostały w ujęciu syntetycznym (z uwzględnieniem tylko rodzaju aktywności gospodarczej) w poniższych tezach wykładu.

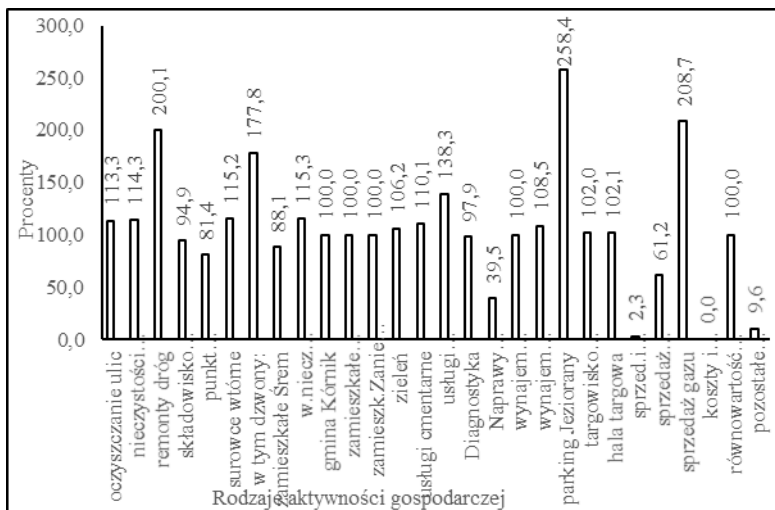
Teza 1 - identyfikacja oraz prezentacja wybranych wyników badań przychodów planowanych i zrealizowanych w 2019 r.

Analiza odchyłek przychodów planowanych i zrealizowanych aktywności gospodarczej Spółki w 2019 r. (wykres 1).

Wnioski:

1. W strukturze świadczonych przez Spółkę usług tendencję rosnącą przejawiały takie usługi, jak: parking Jeziorany, sprzedaż gazu, remonty dróg, w tym dzwony, usługi pogrzebowe i cmentarne, surowce wtórne, nieczystości płynne, oczyszczanie ulic, hala targowa i targowisko, wynajem bilbordów, nieczystości niezamieszkałe (z działalności podmiotów gospodarczych).

2. Poziom zrównoważony w zakresie przychodów zrealizowanych do planowanych wykazują takie usługi, jak: równowartość amortyzacji, wynajem pomieszczeń, zamieszkanie Zaniemyśl, Kórnik i Książ.

Wykres 1. Odchylenia przychodów planowanych i zrealizowanych - aktywności gospodarczej Spółki w 2019 r. Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki

3. Tendencję malejącą w zakresie zmian przychodów zrealizowanych do planowanych miały następujące usługi: diagnostyka, składowisko, zamieszkanie Śrem, punkt przeładunkowy, naprawy samochodów, sprzedaż materiałów i środków trwałych, pozostałe przychody i środki.

Teza 2 - identyfikację oraz prezentacja wybranych wyników badań kosztów planowanych i zrealizowanych w 2019 r.

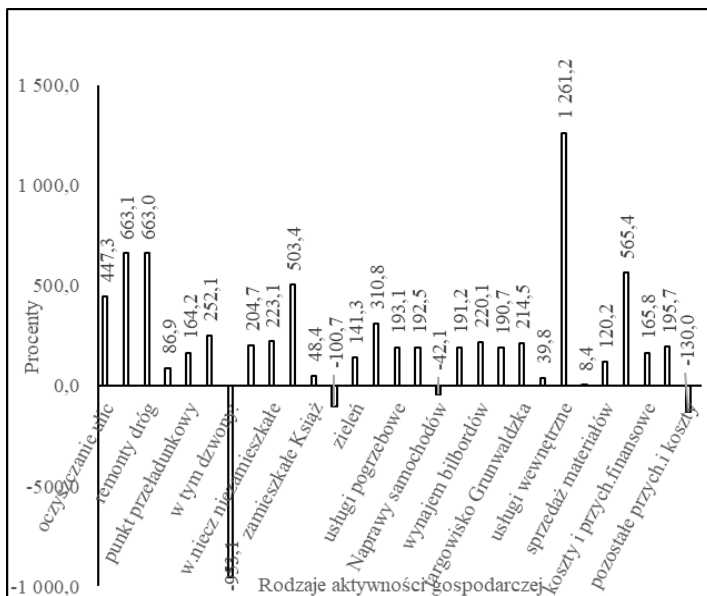
1. Analiza odchylenia wyniku finansowego brutto zrealizowanego do planowanego (rodzaje aktywności gospodarczej) w 2019 r. (wykres 2).

Wnioski:

1. Odchylenia wyniku finansowego brutto zrealizowanego do planowanego aktywności gospodarczej analizowanej z punktu widzenia różnych aktywności gospodarczych Spółki w 2019 roku wykazywały tendencję rosnącą i malejącą.

2. Dodatkowo wielkości wyniku finansowego brutto zrealizowanego do planowanego aktywności gospodarczej Spółki wystąpiły w sprzedaży takich usług, jak: usługi wewnętrzne, nieczystości płynne, remonty dróg, gmina Kórnik, sprzedaż gazu, oczyszczanie ulic, usługi cmentarne, itp. (materiały źródłowe).

3. Ujemne wielkości wyniku finansowego brutto zrealizowanego do planowanego wystąpiły w następujących usługach: nieczystości zamieszkałe Zaniemyśl, dzierżawy, naprawy samochodowe, hala targowa, pozostałe przychody i koszty.

Wykres 2. Odchylenia wyniku finansowego brutto zrealizowanego do planowanego (rodzaje aktywności gospodarczej) w 2019 r. Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań finansowych Spółki.

Teza 3 – przykładowe rozwiązania w zakresie optymalizacji planu finansowego przedsiębiorstwa.

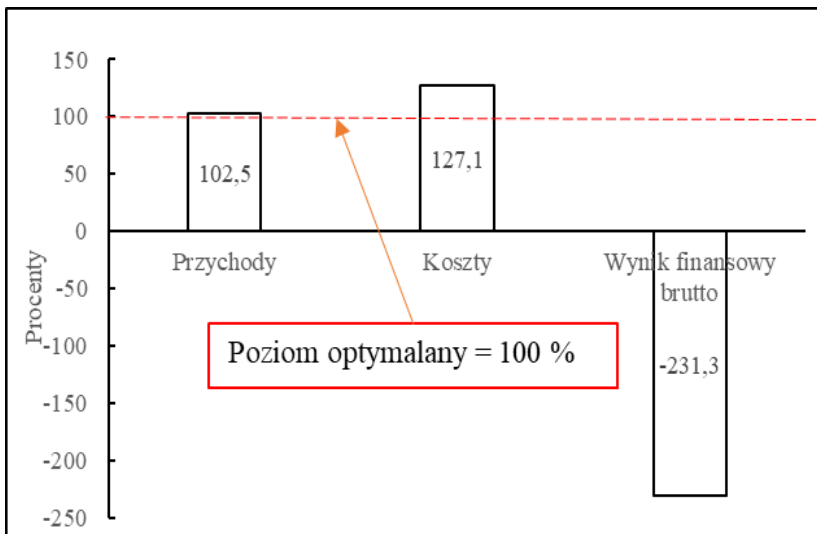
Przyjmując poziom dopuszczalny (10 % w/w odchyień) dla poszczególnych rodzajów aktywności gospodarczej Spółki, ich wymiar akceptowalny przedstawia wykres 4.

Wnioski:

1. Średnie odchylenie przychodów (zrealizowanych do planowanych) w odniesieniu do rodzajów aktywności gospodarczej wynosi 2,5 %, co można uznać, jako trafną prognozę przyjmując kryterium dopuszczalne do 10 %.

2. Średnie odchylenie kosztów (zrealizowanych do planowanych) w odniesieniu do rodzajów aktywności gospodarczej wynosi 27,1 %, co stanowi istotne przekroczenie prognozy kosztów, według kryterium dopuszczalnego tj. do 10 %.

3. Średnie odchylenie wyniku finansowego brutto (zrealizowanego do planowanego) w odniesieniu do rodzajów aktywności gospodarczej wynosi -238,1%, co stanowi bardzo duże przekroczenie (nie trafiona prognoza wyniku finansowego brutto), według kryterium dopuszczalnego tj. do 10 %.

Wykres 3. Średnie odchylenia przychodów, kosztów oraz wyniku finansowego brutto (zrealizowanego do planowanego) w odniesieniu do rodzajów aktywności gospodarczej w 2019 r. Źródło: Opracowanie własne

Teza 5 – wycinkowa weryfikacja wyników badań za pomocą wskaźnika operatywności, który ukazuje, jak efektywnie przedsiębiorstwo zarządza i sprawuje kontrolę nad ponoszonymi kosztami. W tym przypadku przyjmowane jest, iż rezultaty powinny mieścić się w przedziale od 50 % do 90 % [Sierpińska i Jachna 2007].

Wskaźnik operatywności w stosunku do wielkości planowanych i rzeczywistych przedstawia wykres 5.

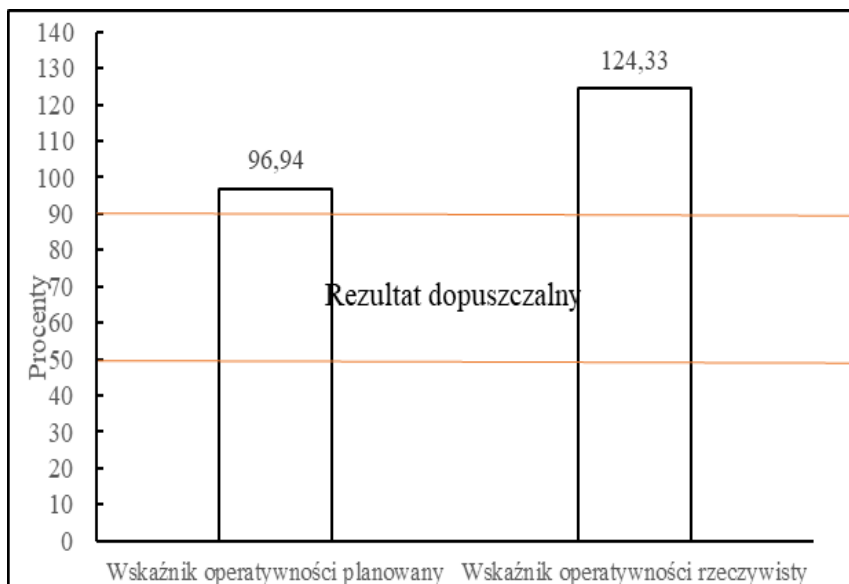
Wnioski:

1. W przypadku wskaźnika operatywności obliczonego na podstawie wielkości planowanych kosztów i przychodów, przekroczony został limit dopuszczalny o 6,94 % od górnej granicy.

2. W przypadku wskaźnika operatywności obliczonej na podstawie wielkości rzeczywistych kosztów i przychodów, przekroczony został limit dopuszczalny o 24,33 % od górnej granicy.

Podsumowanie. Prowadzone badania udokumentowane i sformułowane we wnioskach poszczególnych etapów wskazują na to, że proces planowania oraz realizacji aktywności gospodarczej jest warunkowany wieloma czynnikami o charakterze wewnętrznym (zarząd, właściciel, itp.), jak i zewnętrznym (rynek,

konkurencja , itp.) i wiążą się ze zjawiskiem niepewności i ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej.

Wykres 4. Wskaźnik operatywności planowanej i rzeczywistej w 2019 r.

Źródło: Obliczenia własne.

Bibliografia

1. R. Machała, Zarządzanie finansami i wycena firmy. Wydanie II uzupełnione, Oficyna Wydawnicza UNIMEX, Wrocław 2014
2. R. A. Brealey, S. C. Myers, Podstawy finansów przedsiębiorstw. Tom II, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999
3. M. Sienicka, Planowanie finansowe jako element powodzenia działalności przedsiębiorstwa, Wyd. JP Weber Sp. Z o.o., Wrocław 2008.
4. A. Wartecki, J. W. Jermacz, Social and economic aspects of operation of self-government companies (on the example of Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej, Wodociągów i Kanalizacji – Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością in Środa Wlkp.), Studies of economic and social proces, Selectyd Aspects of Contemporary Economy, WWSSE Poznań –Środa Wielkopolska 2018.
5. M. Sierpińska, T. Jachna, Metody podejmowania decyzji finansowych, Analiza przykładów i przypadków, PWN, Warszawa 2007.